

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 7289/2021
08.03.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Иване Рађеновић и Владиславе Милићевић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Виктор Јухас Ђурић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Министарство правде, коју заступа Државно правобранилаштво, Одељење у Суботици, ради накнаде нематеријалне штете, одлучујући о ревизијама странака изјављеним против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 1999/21 од 24.08.2021. године, у седници одржаној 08.03.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 1999/21 од 24.08.2021. године у делу којим је потврђена првостепена пресуда у одбијајућем делу.

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужене изјављене против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 1999/21 од 24.08.2021. године у преиначавајућем делу.

ОДБАЦУЈЕ СЕ као недозвољена ревизија тужене изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 1999/21 од 24.08.2021. године у делу којим је потврђена првостепена пресуда у усвајајућем делу.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Суботици П 7/20 од 25.05.2021. године, ставовима првим и другим изреке делимично је усвојен тужбени захтев и обавезана тужена да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете исплати износ од 4.083.000,00 динара са законском затезном каматом од пресуђења до исплате. Ставом трећим изреке, одбијен је већи део тужбеног захтева преко досуђеног износа од 4.083.000,00 динара до укупно траженог износа од 24.630.000,00 динара са каматом. Ставом четвртим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу накнади трошкове поступка у износу од 303.931,6 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж 1999/21 од 24.08.2021. године, ставом првим изреке, делимично су усвојене, а делимично одбијене жалбе тужиоца и

тужене, тако што је преиначена првостепена пресуда у одбијајућем делу и одлука о трошковима и обавезана тужена да тужиоцу, поред досуђеног износа накнаде нематеријалне штете од 4.083.000,00 динара, плати износ од још 1.917.000,00 динара, укупно 6.000.000,00 динара са законском затезном каматом од 25.05.2021. године до исплате, као и да тужиоцу накнади трошкове поступка, уместо досуђеног износа од 303.931,60 динара, у износу од 296.536,00 динара са затезном каматом од извршности до исплате, док је у преосталом побијаном усвајајућем и одбијајућем делу првостепена пресуда потврђена. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу накнади трошкове другостепеног поступка у износу од 149.716,00 динара. Ставом трећим изреке, одбијен је захтев тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правоснажне пресуде донете у другом степену, странке су благовремено изјавиле ревизију због погрешне примене материјалног права.

Одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против другостепене пресуде у делу којим је потврђена првостепена пресуда у одбијајућем делу и о ревизији тужене изјављеној против другостепене пресуде у преиначавајућем делу, Врховни касациони суд је оценио да ревизија тужиоца дозвољена применом члана 403. став 2. Закона о парничном поступку -ЗПП („Службени гласник РС“ бр.72/11 ... 18/20), а да је ревизија тужене у овом делу дозвољена применом члана 403. став 2. тачка 2. ЗПП, па је на основу члана 408. ЗПП, нашао да ревизије тужиоца и тужене у овом делу нису основане.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, пресудом Окружног суда у Суботици К 65/08 од 30.03.2009. године, тужилац (рођен ... године), потврђеном пресудом Апелационог суда у Новом Саду Кж1 3/10 од 09.03.2010. године, оглашен је кривим да је извршио три кривична дела (једно кривично дело разбојништво из члана 206. став 3. КЗ и два кривична дела тешке крађе из члана 204. став 1. КЗ) и осуђен на јединствену казну затвора у трајању од 8 година и 6 месеци. Обе пресуде су укинуте пресудом Врховног касационог суда Кзз 1471/18 од 29.01.2019. године и предмет враћен првостепеном суду на поновно суђење. Пресудом Вишег суда у Суботици К 22/19 од 04.06.2019. године, која је потврђена пресудом Апелационог суда у Новом Саду Кж1 670/19 од 24.09.2019. године, тужилац је ослобођен од оптужбе за кривично дело разбојништва, док је одбијена оптужба за два кривична дела тешке крађе. Тужилац је био лишен слободе укупно 2283 дана (6 година и 3 месеца), од чега се у притвору налазио од 11.06.2008. године до 09.03.2010. године (који није није скривио својим субјективним радњама, скривањем и бекством), а потом на издржавању казне затвора од 09.03.2010. године до 11.09.2014. године (када је пуштен на слободу). Тужилац се 2019.године обратио туженој са захтевом за накнаду нематеријалне штете, али тужена није одговорила. Вештачењем преко судског вештака медицинске струке – неуропсихијатра утврђено је да је тужилац све време трајања лишења слободе трпео душевне болове (прва три дана јаког интензитета, наредне три недеље средњег интензитета, потом у границама лаког и средњег интензитета, да би по сазнању за дужину казне по осуђујућој пресуди и да је она потврђена, јаког интензитета током недељу дана, а затим наредних месец дана до границе средњег и слабог интензитета). Ови душевни болови су се састојали од мешавине негативних афеката, низа

непријатних осећања нелагодности услед више чинилаца (боравак тужиоца у затворској установи, понашање стражара и других притвореника према њему, забринутост због тока кривичног поступка, напуштање од стране ванбрачне супруге, удаљавање родбине од њега, оскудан јеловник, ограничене могућности одржавања личне хигијене и друго). Код тужиоца се сагледава слика стресогеног стања са пролонгираном аксиозно депресивном симптоматологијом.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања првостепени суд је применом члана 584. став 1. тачке 1. – 4. и став 2., члана 585. и члана 589. Законика о кривичном поступку закључио да тужиоцу припада право на накнаду нематеријалне штете коју је претрпео због тога што је био неосновано лишен слободе и боравио у притвору и обавезао тужену да накнади тужиоцу штету на основу члана 200. Закона о облигационим односима (ЗОО) којом је прописано право на накнаду штете због повреде части, угледа и слободе и права личности, чији узрок је неосновано лишење слободе (у овом случају у укупном трајању од 2283 дана), па је делимично усвојио тужбени захтев налазећи да тужиоцу припада јединствена правична накнада у износу од 4.083.000,00 динара са затезном каматом од пресуђења до исплате, а преко тог износа до укупно траженог износа од 24.630.000,00 динара са каматом тужбени захтев одбио.

Другостепени суд је, оцењујући наводе жалби парничних странака, прихватио становиште првостепеног суда у погледу основа за накнаду штете. Међутим, сматрајући да правичну накнаду штете тужиоцу представља износ од 6.000.000,00 динара преиначио је првостепену пресуду у одбијајућем делу и обавезао тужену да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете, поред досуђеног износа од 4.083.000,00 динара, плати износ од још 1.917.000,00 динара (укупно 6.000.000,00 динара), док је у преосталом побијаном усвајајућем и одбијајућем делу потврдио првостепену пресуду сматрајући да се досуђеним износом постиже адекватно обештећење тужиоца за претрпљену нематеријалну штету.

На утврђено чињенично стање правилно су нижестепени судови применили материјално право када су оценили да су испуњени услови за одговорност тужене, да је тужена у обавези да тужиоцу накнади нематеријалну штету коју је претрпео услед неоснованог лишења слободе, те да тужилац није својим недозвољеним поступцима проузроковао лишење слободе сходно члану 560. став 1. Законика о кривичном поступку („Службени лист СРЈ“, бр 70/01 и 68/02 и „Службени гласник РС“ бр 58/04 ... 72/09), важећег у време када је лишен слободе, и члану 584. став 1. тачка 1. важећег Законика о кривичном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11 ... 35/19).

Наиме, правилан је закључак нижестепених судова да тужилац на основу члана 200. став 1. ЗОО има право на накнаду штете за душевне болове које је трпео у периоду од 2283 дана у ком је неосновано био лишен слободе, одређивањем притвора због покренутог кривичног поступка против њега и издржавања казне затвора, који кривични поступак је окончан пресудом којом је ослобођен оптужбе за кривично дело разбојништва и одбијена оптужба за кривична дела тешке крађе, и да основ пасивне легитимације тужене да тужиоцу накнади ову штету произлази из члана 584. став 1. тачка 1. Законика о кривичном поступку.

Висина накнаде нематеријалне штете, на коју тужилац има право применом члана 584. став 1. тачка 1. ЗПП одређена је правилном применом члана 200. став 1. ЗОО. Приликом одлучивања о висини новчане накнаде, вођено је рачуна о свим околностима конкретног случаја, а нарочито о циљу накнаде којом се оштећеном пружа задовољење за душевне болове због повреде слободе и права личности.

Изјављеним ревизијама по налажењу Врховног касационог суда неосновано се оспорава правилност побијане другостепене пресуде.

Супротно наводима изнетим у ревизијама, приликом одлучивања о висини накнаде нематеријалне штете која припада тужиоцу правилно су цењене све објективне и субјективне околности конкретног случаја и то: дужина боравка у притвору (2283 дана), услови у којима тужилац борави у притвору, чињеница да је тужилац у време притварања био млад човек (рођен ... године), његово породично стање (напустила га је ванбрачна супруга), врста и тежина кривичних дела која су му оптужницом стављена на терет, да није било избегавања тужиоца да учествује у кривичном поступку, тако да су разлози за одређивање притвора тужиоцу били везани за околности извршења кривичног дела, а не за понашање тужиоца у кривичном поступку. Правилном применом члана 232. ЗПП и члана 200. ЗОО, одмерена је и досуђена јединствена накнада за укупну нематеријалну штету тужиоцу за претрпљене душевне болове због повреде части, угледа, слободе и права личности, с обзиром да се његова трпљења узајамно условљавају и преплићу, а последице су повреде целовитости личности тужиоца.

Врховни касациони суд прихвата становиште другостепеног суда. Правилно је примењено материјално право (члан 200. став 2. ЗОО), што чини неоснованим наводе ревизије тужиоца (да је накнада прениско одмерена) и ревизије тужене (да је накнада превисоко одмерена). Досуђеном накнадом не може се успоставити стање пре неоснованог лишења слободе, али ће се тужиоцу омогућити да прибави она задовољства и материјална добра која не би могао прибавити, ради потпунијег успостављања психичког и емотивног стања нарушеног штетним догађајем. У том смислу, досуђена накнада сразмерна је дужини и јачини болова, значају и обиму повређеног добра (годинама живота, породичним приликама), времену неосновано проведеног у притвору и током издржавања казне затвора, у складу је са циљем коме служи, као одговарајућа сатисфакција тужиоцу за његова трпљења због неоснованог лишења слободе, али не погодује тежњама које нису спојиве са њеном природом и друштвеном сврхом. При томе, раније донете одлуке у чињенично сличним ситуацијама немају обавезујући карактер за поступање судова у другим случајевима, који иако слични, представљају засебне догађаје у којима су различите околности од утицаја на одмеравање правичне новчане накнаде (укључујући и ранију осуђиваност неког лица, као што је то било у овом случају, која је постојала у време доношења осуђујуће кривичне пресуде).

Правилно је донета одлука о трошковима парничног поступка на основу чланова 153. и 154. ЗПП.

Из изложених разлога, Врховни касациони суд је одлучио као у ставовима првом и другом изреке применом члана 414. став 1. ЗПП.

Одлучујући о ревизији тужене у делу којим се побија пресуда другостепеног суда у потврђујућем делу, Врховни касациони суд је испитао дозвољеност ревизије у овом делу на основу члана 410. став 2. тачка 5. ЗПП, па је утврдио да ревизија тужене није дозвољена. Према члану 403. став 3. ЗПП, ревизија није дозвољена у имовинскоправним споровима ако вредност предмета спора побијаног дела не прелази динарску противвредност 40.000 евра по средњем курсу Народне банке Србије на дан подношења тужбе. Имајући у виду да вредност побијаног дела (износ од 4.083.000,00 динара), не прелази динарску противвредност 40.000 евра по средњем курсу Народне банке Србије на дан подношења тужбе, Врховни касациони суд је нашао да ревизија тужене у овом делу није дозвољена.

На основу члана 413. ЗПП је одлучено као у ставу трећем изреке.

Председник већа-судија
Звездана Лутовац, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић